

ใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง การเขียนย่อความ
หน่วยเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง อ่านอย่างมีวิจารณญาณ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง การเขียนย่อความ
รายวิชา พื้นฐานภาษาไทย รหัส ท๖๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ย่อความ หมายถึง การเก็บสาระสำคัญของเนื้อเรื่องให้ครบถ้วน แล้วนำข้อความที่ยังไม่จัดระเบียบมาเรียบเรียงใหม่ให้กะทัดรัด ด้วยสำนวนภาษาของตนเอง มีใจความสำคัญครบ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้สะดวกรวดเร็ว หลักการเขียนย่อความ มีดังนี้

๑. อ่านหรือฟังเรื่องที่จะย่อตั้งแต่ต้นจนจบอย่างน้อย ๒ ครั้ง ครั้งแรกเป็นการอ่านสำรวจคร่าวๆ แล้วให้อ่านรอบที่สอง เพื่อให้รู้ว่า

- เรื่องนี้กล่าวถึงอะไร
- ใครทำอะไร ทำกับใคร ที่ไหน เมื่อไร ผลเป็นอย่างไร
- เจตนาของผู้เขียนต้องการถ่ายทอดเรื่องอะไรแก่ผู้อ่าน

๒. ย่อความเฉพาะข้อความที่เป็นจริง ความรู้ ข้อเท็จจริง ไม่นำข้อคิดเห็น ความรู้สึก มาเขียนในย่อความ

๓. พิจารณาเรื่องที่จะย่อความว่าเป็นงานเขียนประเภทใด เช่น นิทาน บทความ เรียงความ ฯลฯ ถ้าเรื่องที่จะย่อเป็นบทหรือกรอนต้องถอดความเป็นร้อยแก้วก่อน แล้วจึงจับใจความสำคัญต่อไป

๔. นำใจความสำคัญมาเขียนเรียบเรียงใหม่ด้วยภาษาของตนเองที่กะทัดรัด สละสลวยโดยไม่ให้ใจความสำคัญเปลี่ยนไป

๕. ตรวจสอบการใช้สรรพนาม เปลี่ยนการใช้คำสรรพนามบุรุษที่ ๑ หรือบุรุษที่ ๒ เช่น ฉัน คุณ ท่าน เป็นสรรพนามบุรุษที่ ๓ เช่น เขา เธอ และไม่ใช้อักษรย่อ

๖. การย่อคำพูด/คำสนทนาของบุคคล ให้ย่อโดยไม่ต้องใส่เครื่องหมาย (“---”)

๗. ถ้าเรื่องเดิมมีการใช้คำราชาศัพท์ เมื่อย่อแล้วก็ต้องใช้คำราชาศัพท์ให้ถูกต้องเหมือนเดิม

๘. ถ้าเรื่องเดิมมีหลายย่อหน้า ใจความที่ย่อแล้วให้เขียนรวมเป็นย่อหน้าเดียว

๙. การย่อความไม่ควรมีความยาวมากกว่าครึ่งหนึ่งของเนื้อความเดิม

๑๐. ให้เขียนขึ้นต้นตามรูปแบบของย่อความก่อน เพื่อให้รู้ที่มาของเรื่องที่น่ามาย่อ แล้วจึงเขียนย่อความให้สมบูรณ์

ตัวอย่างรูปแบบการเขียนย่อความ

๑. การย่อนิทาน นิยาย พงศาวดาร ให้บอกประเภท ชื่อเรื่อง ผู้แต่ง ที่มาของเรื่อง

ย่อนิทานเรื่องผ.....ผู้แต่งจาก.....
หนังสือ.....ความว่า
(เนื้อเรื่องย่อ)
.....

๒. ย่อบทความทางวิชาการ ให้บอกประเภท ชื่อเรื่อง เจ้าของเรื่อง ที่มาของเรื่อง

ย่อบทความเรื่อง.....ผู้แต่ง.....
จากหนังสือ.....หน้า.....ฉบับที่.....ความว่า
(เนื้อเรื่องย่อ)
.....

๓. ย่อคำสอน ให้บอกประเภท ชื่อเรื่อง เจ้าของเรื่อง ที่มาของเรื่อง เช่น

ย่อคำสอนเรื่อง.....ผู้แต่ง.....
จากหนังสือ.....หน้า.....ความว่า
(เนื้อเรื่องย่อ).....
.....

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน .๒๕๕๑. คู่มือการเรียนรู้การสอนภาษาไทย คิดและเขียนเชิง

สร้างสรรค์ : เรียงความ ย่อความ และสรุปความ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การค้ำของสำนักงาน
คณะกรรมการ สกสศ.)

ตัวอย่าง การเขียนย่อความประเภทคำสอน

เรื่อง คัดก่อนพูด

ลูกรัก ปากคนนั้นนำสุขมาให้ก็ได้.....นำทุกข์มาให้ก็ได้ มีคำเตือนมากมายเกี่ยวกับปาก เช่น เมื่อลูกคบหากับใคร ทำงานที่ไหนก็ตาม สิ่งที่ต้องระวังให้มากคือ ”พูดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง“ คืออยากพูดอะไรก็เก็บไว้ในใจ อย่าพูดทุก ”จงเก็บปากไว้ที่ใจ อย่าเก็บใจไว้ที่ปาก“ ปาก ท่านกล่าวว่า อย่างตามที่ใจคิด พูดมากโอกาสพลาดก็มีมาก พูดน้อยก็พลาดน้อย เมื่อจำเป็นต้องพูดก็ควรพูดอย่างมีสติ พูดพอประมาณ พูดอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องและมีประโยชน์ ท่านบอกไว้ว่า คำพูดที่ดังเกินไป “ ”คำพูดที่แรงเกินไป คำพูดที่เกินความจริง ล้วนฆ่าคนพูดผู้โง่เขลาได้ทั้งสิ้น

คนสมัยนี้พูดเก่งและพูดได้มาก แต่มีสักกี่คนที่พูดแบบสร้างสรรค์ ทำให้เกิดความสามัคคี ทำให้ทุกฝ่ายเกิดความสบายใจ แต่เราจะไปห้ามเขาไม่ให้พูดก็ได้ เขาจะพูดดี ไม่ดีอย่างไร พูดก้าวร้าว เสียดยี่สิบเป็นสิทธิส่วนตัวของเขา เขาพูดเขาก็ต้องรับผิดชอบเอง สำคัญลูกอย่าไปพูดอย่างเขาก็แล้วกัน คิดให้ดีก่อนพูดเสมอ ยิ่งพูดถึงบุคคลอื่นด้วยแล้วยิ่งต้องระวัง เพราะเราไม่รู้จักเขาดีพอ ไม่รู้ถึงความรู้สึกนึกคิดของเขาดีเท่ากับตัวเขาหรอก เราจะไปคาดเอาเองว่าเขาเป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้แล้วไปพูดทำให้เขาเสียหาย คุณจะยุติธรรมนัก ดีที่สุดคือไม่พูดถึงคนอื่นโดยไม่รู้ข้อเท็จจริงดีพอ แม้จะรู้จริงก็ไม่ควรพูด ถ้าจำเป็นต้องพูดก็ควรพูดอย่างมีสติ พูดด้วยความระมัดระวัง เพราะการพูดถึงคนอื่นนั้นเสี่ยงต่อการเป็นศัตรูกัน และจะเป็นบาปกรรมด้วย ระวังไว้เป็นดีที่สุด

จากหนังสือคำพ่อคำแม่ : พระธรรมกิตติวงศ์ ราชบัณฑิต หน้า ๙๔ - ๙๕

ย่อคำสอนเรื่อง คัดก่อนพูด ผู้แต่ง พระธรรมกิตติวงศ์ ราชบัณฑิต จากหนังสือ คำพ่อคำแม่ หน้า ๙๔ - ๙๕ ความว่า

คำเตือนเกี่ยวกับการพูด เพื่อให้เราอยู่ร่วมกับผู้อื่นและทำงานได้นั้น ควรพูดให้เหมาะกับกาลเทศะ อย่างมีสติด้วยความระมัดระวัง และพูดในสิ่งที่มีประโยชน์ โดยเฉพาะการพูดแบบสร้างสรรค์เพื่อสร้างความสามัคคี เราควรคิดก่อนพูด ไม่พูดถึงผู้อื่นโดยไม่รู้ข้อเท็จจริง เพราะจะเป็นการสร้างศัตรูและเป็นบาปกรรม